

Eerlijker en eenvoudiger armoedebeleid: aanbevelingen voor gemeenten

Het Instituut voor Publieke Economie doet in haar rapport '[Eerlijker en eenvoudiger armoedebeleid](#)' diverse aanbevelingen aan zowel de landelijke overheid als gemeenten. Dit artikel gaat nader in op de aanbevelingen voor individuele gemeenten.

Ondersteun inwoners zoveel mogelijk met vrij besteedbaar geld

Uit ons onderzoek blijkt dat de meeste hulp wordt gegeven in natura of in de vorm van tegoeden. Mensen die in armoede leven zijn hier zeker mee geholpen, maar in veel gevallen hebben ze nog meer aan vrij besteedbaar geld. We zien vijf voordelen:

- Het vergroot de vrijheid van mensen;
- Er rust minder stigma op;
- Het geld wordt effectiever uitgegeven;
- De uitvoeringskosten zijn lager;
- Het maakt het samenvoegen van regelingen makkelijker.

Er kunnen goede redenen zijn om toch te kiezen voor het geven van spullen of tegoeden. Bijvoorbeeld omdat mensen schulden hebben of omdat de gemeenten het gedrag van inwoners heel direct wil sturen, maar dit heeft ook dus ook nadelen. **Breng daarom alle bestaande inkomensafhankelijke regelingen in kaart en bekijk per regeling of de huidige vormgeving het beste is voor de ontvanger.**

Er zijn namelijk ook minder goede redenen om af te zien van het geven van vrij besteedbaar geld. Bijvoorbeeld omdat een specifieke regeling die iets aan kinderen geeft politiek zichtbaarder en aantrekkelijker is. Of omdat het ingewikkelder is om het geven van geld zo in te richten dat het past binnen de kaders van de Rijksoverheid.

Kijk daarom kritisch of ondersteuning in natura kan worden vervangen door een tegoed of door vrij besteedbaar geld. Probeer hierbij te redeneren vanuit 'geld, tenzij'. Perk de vrijheid van de ontvanger pas in als dit in hun eigen of het maatschappelijk belang is.

Voeg participatieregelingen samen in één minimaregeling

Het gemeentelijk minimabeleid kan sterk versimpeld worden door participatieregelingen voor kinderen en volwassenen zoveel mogelijk samen te voegen. Het samenbrengen van voorzieningen vermindert de complexiteit en het niet-gebruik. Het verlaagt de administratieve lasten voor inwoners en de uitvoeringskosten voor de overheid. **Bekijk daarom kritisch welke regelingen kunnen worden samengevoegd.**

Bundeling in één brede regeling maakt daarnaast overgangsregelingen mogelijk, bijvoorbeeld door de toelage geleidelijk te laten afnemen naarmate het huishoudinkomen stijgt. Uit ons onderzoek blijkt dat veel gemeenten voor verschillende regelingen dezelfde inkomensgrens hanteren. Dat is begrijpelijk vanuit uitvoeringsperspectief, maar kan er voor zorgen dat alle steun wegvalt als mensen iets meer gaan verdienen.

Maak de rechten binnen de individuele bijzondere bijstand zo helder mogelijk

Maak een aantal standaardregelingen binnen de individuele bijzondere bijstand expliciet en maak hiervoor eenvoudige aanvraagformulieren, bijvoorbeeld voor witgoed of woonkosten. Dit vergroot de bekendheid van regelingen en verlaagt de drempel om een aanvraag te doen. Blijf daarbij wel benadrukken dat de gemeente ook in andere gevallen vanuit de bijzondere bijstand kan helpen. Maak duidelijk dat de individuele bijzondere bijstand er voor iedereen is die in de knel komt, juist voor de gevallen waar andere regelingen niet in voorzien.

Vereenvoudig het aanvraagproces en ken proactief toe

Onbekendheid met een regeling, hoge administratieve lasten, twijfel over het wel of niet voldoen aan de eisen zijn allemaal factoren die ervoor zorgen dat mensen voorzieningen niet gebruiken. **Maak de drempel om hulp aan te vragen zo laag mogelijk.** Zorg dat regelingen goed vindbaar zijn en doorloop kritisch de aanvraagprocedure van iedere regeling. Haal bijvoorbeeld alle vragen weg die niet strikt noodzakelijk zijn en vul zoveel mogelijk informatie vooraf in. Maak hierbij gebruik van eerdere aanvragen voor andere regelingen.

De meest effectieve manier om het gebruik van regelingen te vergroten is het proactief toekennen van regelingen. Ga actief op zoek naar inwoners (ook buiten de bijstand) die aanspraak kunnen maken op een regeling. Laat zien waar inwoners mogelijk wél voor in aanmerking komen als ze bijvoorbeeld worden afgewezen voor een kwijtschelding van de lokale lasten. Voor inwoners die al regelingen ontvangen, helpt het enorm als er niet ieder jaar opnieuw een aanvraag gedaan moet worden, maar de gemeente hen actief benadert met de vraag of er iets in de situatie veranderd is.

Benut bestaande wettelijke ruimte zo veel mogelijk

Bij het vereenvoudigen van armoedebelid zijn gemeenten gebonden aan de wettelijke kaders die het Rijk geschetst heeft, maar deze zijn niet altijd duidelijk. Gebruik bij het vereenvoudigen van het armoedebelid de wettelijke ruimte die bijvoorbeeld de gemeente Wageningen heeft gevonden. Daar wordt op basis van Nibud-voorbeeldbegrotingen bepaald wat een huishouden onder aan de streep tekort komt. Vervolgens worden bestaande regelingen gebruikt om dat verschil te dichten. Of zoek bewust de randen op van wat door het Rijk wordt toegestaan, om deze onduidelijke regels ter discussie te stellen.